

Timotej Baďo

K oprávneniam Kriminálneho úradu finančnej správy ako oznamovateľa trestnej činnosti

Anotácia: V nasledujúcom článku sa autor zaoberá oprávneniami Kriminálneho úradu finančnej správy v procesnom postavení oznamovateľa trestnej činnosti so zameraním na to, za akých podmienok môže účinne podať sťažnosť proti procesným alebo meritórnym rozhodnutiam vydaným v trestnom konaní tak, aby táto nebola zamietnutá ako podaná neoprávnenou osobou.

Kľúčové slová: Kriminálny úrad finančnej správy, oznamovateľ, sťažnosť, subjektivita, procesná spôsobilosť.

Úvod

V praxi sa možno stretnúť s tým, že Kriminálny úrad finančnej správy (ďalej aj „KÚFS“) prostredníctvom referátu trestných oznámení podáva vo veciach podozrenia z daňových trestných činov (spravidla trestné činy podľa § 277 a 278 Trestného zákona) množstvo trestných oznámení a následne v prípade nespokojnosti s vybavením trestného oznámenia podáva proti rozhodnutiam sťažnosti.

Som však toho názoru, že Kriminálny úrad finančnej správy vo veciach, v ktorých podal trestné oznámenie, nemá bez ďalšieho oprávnenie na podávanie sťažností a ani na uplatňovanie iných práv oznamovateľa podľa Trestného poriadku.

K uvedenému dôvodím nasledovne:

trestný poriadok síce výslovne zakladá právo oznamovateľa podať sťažnosť proti niektorým uzneseniam (napr. uznesenie o odmietnutí trestného oznámenia), avšak pri skúmaní, či je subjekt sťažovateľa na takýto úkon oprávnený, je potrebné posudzovať aj ďalšie súvisiace okolnosti.

Podanie sťažnosti je právnym úkonom, a preto, ako pri každom právnom úkone, sa pre vyvolanie ním zamýšľaných účinkov vyžaduje splnenie dvoch kumulatívnych podmienok.

Musí ísť o taký úkon, s ktorým osobitné predpisy spájajú určité právne účinky (prvá podmienka). A zároveň musí byť úkon realizovaný subjektom plne spôsobilým na tento právny úkon (druhá podmienka).

Napríklad, osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo obmedzená na právne úkony v rozsahu podávania písomných podaní na súdy, orgány činné v trestnom konaní a štátne orgány síce môže účinne podať trestné oznámenie, avšak nie z titulu, že je na takýto úkon oprávnená (spôsobilá), ale z titulu, že orgány činné v trestnom konaní sú povinné zaoberať sa podaním, z ktorého vyplýva podozrenie z trestnej činnosti.

Samotná skutočnosť, že sa trestné oznámenie osoby obmedzenej alebo pozbavenej spôsobilosti na právne úkony vybavuje, sa neodvodzuje od práv a právnej spôsobilosti tejto osoby, ale od povinnosti orgánov činných v trestnom konaní sa takýmto podaním zaoberať.

Úplne odlišná situácia nastáva v prípade, ak takáto osoba podá sťažnosť proti odmietnutiu trestného oznámenia. V takomto prípade osoba síce realizuje právo, ktoré jej vyplýva priamo z Trestného poriadku, avšak bez možnosti, aby tento úkon vyvolal ňou zamýšľaný právny účinok - iniciovanie sťažnostného konania - z dôvodu, že táto osoba nemá na takýto úkon právnu spôsobilosť.

Obdobná situácia nastáva aj v prípade podania sťažnosti Kriminálnym úradom finančnej správy. Tento nielenže nemá spôsobilosť na právne úkony, KÚFS ani len nemá

v trestnom konaní procesnú subjektivitu. **Bez procesnej subjektivity niet ani procesnej spôsobilosti.**

Absencia procesnej spôsobilosti Kriminálneho úradu finančnej správy v trestnom konaní vyslovene vyplýva z ustanovenia § 9 ods. 6 zákona č. 35/2019 Z. z., v ktorom zákonodarca procesnú subjektivitu KÚFS limituje výlučne na konanie podľa Civilného sporového poriadku a Správneho súdneho poriadku.

Aj z komparácie s ustanoveniami § 5 ods. 5 a § 7 ods. 7 totožného zákona vyplýva, že zákonodarca *a priori* nezamýšľal zveriť Kriminálnemu úradu finančnej správy právo vykonávať vplyv na trestné konanie. Zákonodarca prostredníctvom citovaných ustanovení dôsledne rozlišuje medzi oprávneniami KÚFS a oprávneniami daňových a colných úradov, ktorým túto právomoc, na rozdiel od KÚFS, vyslovene zveril. Citujem: „*Daňový (pozn. aj colný) úrad má procesnú subjektivitu v konaní podľa Trestného poriadku, Civilného sporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a koná pred orgánmi činnými v trestnom konaní a pred súdom samostatne (...).*“

Z vyššie uvedených zákonných ustanovení jednoznačne vyplýva ten záver, že zákonodarca zamýšľal vymedziť procesnú spôsobilosť Kriminálneho úradu finančnej správy užšie, než je tomu v prípade daňových úradov a colných úradov.

Vychádzajúc z teórie rozumného zákonodarcu je nevyhnutné prezumovať, že zákonodarca by nikdy nekonštituoval ustanovenie zákona, ktoré by bolo nadbytočné, nerealizovateľné – nevyvolávajúce žiadne právne účinky. Z tohto dôvodu nemožno prehliadať ustanovenie § 9 ods. 6 zákona č. 35/2019 Z. z., z ktorého limitácia procesnej spôsobilosti Kriminálneho úradu finančnej správy jednoznačne vyplýva.

Zo systematiky predmetného zákona vyplýva aj ten záver, že limitovanie procesnej spôsobilosti KÚFS bolo zo strany zákonodarcu cieľavedomé (zamýšľané) a nie náhodné (nejde teda iba o akúsi legislatívnu chybu).

Rešpektovanie procesnej spôsobilosti pri vykonávaní a posudzovaní procesných úkonov má v právnom živote svoj nespochybniteľný význam. Naopak, jej nerešpektovanie by vytváralo absurdné situácie. Napríklad, ak by trestné oznámenie podal generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne, sťažnosť proti jeho odmietnutiu by potom mohol podať (aj bez osobitného poverenia alebo splnomocnenia) hociktorý z viac ako 5000 zamestnancov Sociálnej poisťovne.

Pokiaľ ide o určovanie procesnej spôsobilosti, v prípade, ak neexistujú osobitné ustanovenia určujúce procesnú spôsobilosť konkrétneho štátneho orgánu, jeho procesná spôsobilosť sa odvodzuje vždy od jeho hmotnoprávnej spôsobilosti.

Teda, pokiaľ by trestné oznámenie podal napríklad už spomenutý generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne, tento by bol oprávnený, v postavení oznamovateľa, aj na podanie sťažnosti, nakoľko mu toto oprávnenie vyplýva z Trestného poriadku (prvá podmienka) a zároveň ako štatutár Sociálnej poisťovne disponuje neobmedzenou (nelimitovanou) procesnou subjektivitou (druhá podmienka). V tomto prípade sa procesná subjektivita v celom rozsahu prekrýva so subjektivitou hmotnoprávnou a od tejto sa aj odvodzuje.

Kriminálny úrad finančnej správy však hmotnoprávnou subjektivitou nedisponuje vôbec. Zákonodarca mu zveril procesnú subjektivitu (a aj to len limitovanú) iba v konaniach podľa Civilného sporového poriadku a Správneho súdneho poriadku, nie však v konaniach podľa Trestného poriadku.

Možno preto uzavrieť, že podaním sťažnosti v trestnom konaní si KÚFS prisvojuje právomoc v oblasti, ktorá mu nebola zákonodarcom zverená, a prekračuje tým svoju právomoc.

Právo na podanie sťažnosti osoby v procesnom postavení poškodeného tým však nie je dotknuté.

Na druhej strane, pre úplnosť nemožno nedodať nasledujúce:

Podanie sťažnosti zákonným spôsobom zo strany Kriminálneho úradu finančnej správy však nie je úplne vylúčené.

Podľa § 4 ods. 5 naposledy spomenutého zákona: „(...) za finančné riaditeľstvo koná pred orgánmi činnými v trestnom konaní a pred súdom prezident; prezident môže poveriť konaním za finančné riaditeľstvo pred orgánmi činnými v trestnom konaní a pred súdom iného príslušníka finančnej správy.“

Iba v prípade, ak by konkrétny príslušník finančnej správy, teda aj príslušník finančnej správy služobne zaradený na výkon služobnej činnosti do Kriminálneho úradu finančnej správy, bol výslovne, podľa vyššie citovaného ustanovenia osobitne splnomocnený prezidentom finančnej správy na konanie pred orgánmi činnými v trestnom konaní, by tento príslušník mohol v trestnom konaní účinne uplatňovať práva oznamovateľa.

Preukázanie uvedeného poverenia však leží výlučne na sťažovateľovi - konkrétnom zamestnancovi finančnej správy, ktorému takéto poverenie bolo udelené.

Takéto poverenie musí byť písomné, musí byť orgánu rozhodujúcemu o sťažnosti doručené najneskôr v deň rozhodovania o sťažnosti a musí byť udelené (datované) najneskôr v deň odoslania sťažnosti.

Za včasnosť a úplnosť poverenia si zodpovedá sám KÚFS – nie je povinnosťou orgánu rozhodujúceho o sťažnosti vyzývať KÚFS na odstránenie nedostatkov podania.

Možno teda uzatvoriť, že v prípade, ak je trestné oznámenie podané Kriminálnym úradom finančnej správy, tento môže účinne podať sťažnosť podľa Trestného poriadku iba v prípade, ak bola sťažnosť podaná príslušníkom finančnej správy, ktorý bol na to osobitne splnomocnený prezidentom finančnej správy.

Tento záver sa primerane vzťahuje aj na uplatňovanie ostatných práv oznamovateľa v trestnom konaní.

Záver

Z dôvodovej správy nie je možné vyčítať, čo viedlo zákonodarcu k limitovaniu procesnej subjektivity Kriminálneho úradu finančnej správy. Možno sa len domnievať, že nepredpokladal, že tento úrad na seba prevezme agendu trestných oznámení namiesto daňových úradov. Kriminálny úrad finančnej správy podáva spravidla kvalifikované trestné oznámenia, a preto z pohľadu riadneho objasnenia skutkového stavu veci je žiaduce, aby práva oznamovateľa v zmysle Trestného poriadku mohol uplatňovať ten, kto trestné oznámenie skutočne vypracoval. *De lege ferenda* možno preto uvažovať nad rozšírením procesnej subjektivity Kriminálneho úradu finančnej správy aj na trestné konanie.

Keywords: Financial Administration Criminal Office, notifier, complaint, subjectivity, procedural capacity

Summary

In the following article, the author deals with privileges of the Financial Administration Criminal Office in a procedural position of a notifier of a crime focusing on the conditions under which it can effectively file a complaint against procedural or substantive decisions made in a criminal proceeding, that would not be rejected as it would be when filed by an unauthorized subject.

*JUDr. Ing. Timotej Baďo
prokurátor Okresnej prokuratúry v Skalici
externý doktorand Právnickej fakulty
Univerzity Komenského v Bratislave
e-mail: timotej.bado@genpro.gov.sk*

Recenzent: pplk. JUDr. Veronika Marková, PhD.